

7. Клімова І.Г. Розробка ефективної маркетингової стратегії підприємства та управління процесом її реалізації / І.Г. Клімова // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2009. № 5. С. 115–118.
8. Кендюхов О.В. Оцінка ефективності маркетингової стратегії фірми / О.В. Кендюхов, С.М. Димитрова. К. 2004. С. 98–102.
9. Балабанова Л.В. Управління збутовою політикою: Навч. посіб. / Л.В. Балабанова, Ю.П. Митрохіна. К.: Центр учбової літератури, 2011. – 240 с.

АКТУАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОЙ МАРКЕТИНГОВОЙ КОММУНИКАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Аннотация. В статье рассматривается актуальность и сущность эффективной маркетинговой коммуникационной политики предприятия, которая является одним из существенных и сложных этапов процесса маркетинга. Выделены основные действенные инструменты коммуникационной политики. Исследованы этапы разработки эффективной коммуникационной программы в современных условиях.

Ключевые слова: маркетинговые коммуникации, маркетинговая политика коммуникаций, средства маркетинговых коммуникаций, средства стимулирования продаж, эффективная коммуникационная программа.

THE ACTUAL ASPECTS OF THE EFFICIENT MARKETING COMMUNICATION POLICY FORMATION AT THE ENTERPRISE

Summary. The paper considers the relevance and essence of an effective marketing communication policy of the company, which is one of the most important and most complex stages of the marketing process. The author highlights the main tools of communication policy. The stages of effective communication program in modern conditions are investigated.

Key words: marketing communications, communication marketing policy, means of marketing communications, means of sales stimulation, effective communication program.

УДК 330.336.76

Касьяновський Є. В.
*аспірант кафедри економічної теорії,
національної та міжнародної економіки
Класичного приватного університету*

Kasianovsky Ye. V.
*Postgraduate student of the Department of Economic Theory,
National and International Economy
Classical Private University*

ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ІНДИКАТИВНОГО ОЦІНЮВАННЯ ЯК ОСНОВИ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ В РЕАЛЬНИЙ СЕКТОР

Анотація. Стаття присвячена формуванню методичного інструментарію індикативного оцінювання як основи для управління інвестиціями в реальний сектор. Встановлено, що управління інвестиціями в реальний сектор має ґрунтуватися на ретельному оцінюванні інвестицій в реальний сектор та результатів його функціонування. Визначено індикатори інвестицій та результатів функціонування реального сектору. Визначено порядок розрахунку показників за обраними індикаторами оцінки. Розглянуто підходи та методи, що мають застосовуватися на кожному блоці методичного інструментарію індикативного оцінювання.

Ключові слова: реальний сектор, управління, інвестиції, індикатор, індикативне оцінювання.

Вступ та постановка проблеми. У сучасних умовах інвестиції відіграють величезну роль. Це пов'язано з тим, що хоча інвестиції і не можна вважати панацеєю від усіх недуг економіки, однак вони можуть стати стимулом, здатним створити поштовх для прискорення розвитку і зростання національної економіки. Водночас інвестування відбувається в складних умовах, що вирізняються суперечливим характером перетворень у різних сферах суспільного життя, високим їх динамізмом та турбулентністю. За таких умов зростає роль

управління інвестиціями в різних секторах національної економіки.

Оцінювання є невід'ємним елементом управління. При цьому все частіше під час формування підходів до оцінки виникає потреба комбінування методичної бази шляхом наповнення її різними підходами та методами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і практичні аспекти управління інвестиціями розглядались у роботах багатьох науковців, таких як Н. Дворяшина [1, с. 263–267], Л. Диба [2], Л. Коваль [3, с. 56–59], С. Оні-

кієнко [4, с. 61–66], С. Погасій, О. Познякова, Ю. Краснокутська [5], О. Поліщук, Я. Видай [6], А. Череп, Г. Рурк [7, с. 48–52] Водночас слід зазначити, що більшої уваги заслуговує проблема оцінювання, здатного створити базу для управління інвестиціями в реальний сектор.

Метою статті є формування методичного інструментарію індикативного оцінювання інвестицій в реальний сектор та результатів його функціонування як основи для управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки.

Результати дослідження.

Метою проведення індикативного оцінювання є отримання достовірних даних, на основі яких стане можливим формування бази для вироблення управлінських ініціатив проактивного характеру у сфері управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки.

Проведення такого оцінювання передбачає: здійснення індикативного оцінювання результатів функціонування реального сектору; здійснення індикативного оцінювання інвестицій в реальний сектор.

Незважаючи на різні об'єкти пізнання, індикативне оцінювання результатів функціонування реального сектору та індикативне оцінювання інвестицій в реальний

сектор здійснюються на основі методичної бази, що складається з однакових блоків та передбачає використання однакових підходів та методів. Склад методичної бази індикативного оцінювання у сфері управління інвестиціями в реальний сектор наведений на рис. 1.

Першим блоком, що входить до складу методичної бази індикативного оцінювання, є вибір індикаторів, з допомогою яких таке оцінювання має здійснюватися. З огляду на те, що для вибору індикаторів нами пропонується використовувати сигнальний підхід, виникає необхідність визначити ті аспекти досліджуваних предметів пізнання, які є цікавими з погляду мети нашого дослідження.

Задля цього може використовуватися один з евристичних методів, а саме метод ключових запитань, згідно з яким дослідник, керуючись своїм накопиченим досвідом, визначає питання, на які необхідно отримати відповіді у процесі оцінювання, і встановлює індикатори, які дозволять такі відповіді отримати.

Керуючись методом ключових запитань, було визначено аспекти, які потребують висвітлення в процесі оцінювання, та встановлено індикатори результатів функціонування реального сектору національної економіки з їх розподілом на статичні та динамічні (табл. 1).

Рис. 1. Методичний інструментарій індикативного оцінювання у сфері управління інвестиціями в реальний сектор

Джерело: побудовано автором

Таблиця 1

Визначення індикаторів результатів функціонування реального сектору національної економіки

Ключове питання	Вид індикаторів	Індикатори
Яким є досягнутий рівень результатів функціонування реального сектору?	Статичні	Індикатори рівня результатів функціонування реального сектору
Якою є динаміка результатів функціонування реального сектору в поточному році порівняно з попереднім?	Динамічні	Індикатори зміни результатів функціонування реального сектору

Джерело: побудовано автором

Таблиця 2

Визначення індикаторів інвестицій в реальний сектор національної економіки

Ключове питання	Вид індикаторів	Індикатори
Яким є обсяг інвестицій, залучених на потреби реального сектору?	Статичні	Індикатори обсягу інвестицій в реальний сектор
Якою є віддача від використання інвестицій в реальному секторі національної економіки?		Індикатори віддачі від використання інвестицій в реальний сектор
Якою є динаміка обсягів інвестицій, залучених на потреби реального сектору, в поточному році порівняно з попереднім?	Динамічні	Індикатори зміни обсягів інвестицій в реальний сектор
Якою є динаміка віддачі від використання інвестицій в реальному секторі в поточному році порівняно з попереднім?		Індикатори зміни віддачі інвестицій в реальний сектор

Джерело: побудовано автором

Таким чином, статичні індикатори результатів функціонування реального сектору відбивають досягнутий рівень отриманих результатів (індикаторами рівня результатів), а динамічний – зміну отриманих результатів порівняно з попереднім періодом (індикаторами зміни результатів).

У такий же спосіб було визначено індикатори інвестицій в реальний сектор національної економіки (табл. 2).

Статичні індикатори інвестицій в реальний сектор національної економіки відбивають обсяги залучених на задоволення потреб його функціонування інвестицій (індикатори обсягів інвестицій) та віддачу від їхнього використання (індикатори віддачі інвестицій), а динамічні – зміну обсягів та віддачі інвестицій порівняно з попереднім періодом (індикатори зміни обсягів та віддачі інвестицій).

Блок 2 методичної бази передбачає здійснення формування системи показників оцінки, в межах якого має бути побудована система показників оцінки результатів функціонування реального сектору, а також система показників оцінки інвестицій у реальний сектор.

Порядок формування обох систем показників є однаковим і передбачає, по-перше, виокремлення показників, які характеризують реальний сектор та основні види діяльності, що входять до його складу, а по-друге, вибір найбільш інформативних показників за індикаторами оцінки.

Вивчення статистичних матеріалів, підготовлених фахівцями Державної служби статистики, що стосуються соціально-економічного становища України, дало змогу не лише виокремити основні показники, що можуть використовуватися з метою індикативного оцінювання результатів функціонування реального сектору національної економіки, але й розподілити їх на уніфіковані та диференційовані.

Уніфіковані показники, які можуть бути використані для оцінки як результатів функціонування реального сектору загалом, так і всіх видів економічної діяльності, що входять до його складу: обсяг валової доданої вартості, створеної в реальному секторі (загалом та за видами діяльності); обсяг доходів, отриманих працівниками реального сектору (загалом та за видами діяльності); обсяг виготовленої продукції підприємствами реального сектору (загалом та за видами діяльності); обсяг реалізованої продукції підприємствами реального сектору (загалом та за видами діяльності);

фінансові результати до оподаткування підприємств реального сектору (загалом та за видами діяльності); викиди забруднюючих речовин стаціонарних джерел забруднення, що належать до реального сектору (загалом та за видами діяльності). Ці показники мають статичний характер, проте на їх основі можуть розраховуватися індекси зміни, що дає змогу оцінити динамічний аспект індикаторів результатів функціонування реального сектору.

Крім уніфікованих показників, у статистичних матеріалах використовується низка диференційованих показників, що характеризують результати функціонування окремих видів діяльності, які входять до складу реального сектору, а також індекси їхньої зміни: обсяг промислової продукції (характеризує результати функціонування промислових підприємств); обсяги продукції сільськогосподарства (характеризує результати функціонування сільськогосподарських підприємств); обсяг будівельних робіт (характеризує результати функціонування будівельних підприємств); вантажооборот та пасажирооборот (характеризують результати функціонування транспортних підприємств); оптовий товарооборот та оборот роздрібною торгівлі (характеризують результати функціонування торговельних підприємств).

Як видно з наведеного вище переліку диференційованих показників, вони відображають результати функціонування далеко не всіх видів економічної діяльності, що входять до складу реального сектору.

Для того щоб вирішити, які показники варто використовувати для оцінки результатів функціонування реального сектору національної економіки, нами було проведено експертне опитування серед фахівців Міністерства економічного розвитку та торгівлі.

До початкового складу експертів було внесено 20 представників, серед яких було відібрано 10 експертів із найвищим рівнем компетентності. Після відбору експертів було проведено багатоцільове експертне опитування.

Першою метою експертного опитування, про яку вже було згадано раніше, є вибір показників, що увійдуть до системи оцінки результатів функціонування реального сектору.

Для цього було сформовано три переліки показників оцінки результатів функціонування реального сектору національної економіки:

1) до першого переліку увійшли лише уніфіковані показники оцінки результатів функціонування реального сектору національної економіки;

2) до другого переліку увійшли лише диференційовані показники оцінки результатів функціонування реального сектору національної економіки;

3) до третього переліку були віднесені як уніфіковані, так і диференційовані показники оцінки результатів функціонування реального сектору національної економіки;

Експертам було запропоновано оцінити наведені системи показників на предмет їхньої відповідності вимогам до побудови системи показників оцінювання за 5-бальною шкалою.

На основі оцінок експертів було розраховано середній бал по кожному з переліків показників. Як видно з даних таблиці 3, найвищий середній бал отримав перелік показників оцінки, що складається з уніфікованих показників. Саме цей перелік буде в подальшому використовуватися для індикативного оцінювання.

Побудована система показників, що містить показники за індикаторами рівня та зміни результатів функціонування реального сектору національної економіки, де:

1) показники за економічними результатами: обсяг валової доданої вартості, створеної в реальному секторі загалом та за кожним видом економічної діяльності; обсяг виготовленої продукції підприємствами реального сектору загалом та за кожним видом економічної діяльності; обсяг реалізованої продукції підприємствами реального сектору загалом та за кожним видом економічної діяльності; фінансові результати до оподаткування підприємств реального сектору (прибуток та збиток) загалом та за кожним видом економічної діяльності;

2) показники за соціальними результатами: обсяг доходів, отриманих працівниками реального сектору загалом та за кожним видом економічної діяльності; кількість працевлаштованих працівників в реальному секторі та за кожним видом економічної діяльності;

2) показники за екологічними результатами: викиди забруднюючих речовин стаціонарних джерел забруднення в реальному секторі загалом та за кожним видом економічної діяльності; викиди діоксиду вуглецю стаціонарними джерелами забруднення в реальному секторі загалом та за кожним видом економічної діяльності; обсяги утворених відходів у реальному секторі та за кожним видом економічної діяльності.

За кожним показником за статичним індикатором визначається індекс зміни відповідного показника, що відповідає індикатору динамічного характеру.

Крім того, експертам було запропоновано оцінити доцільність застосування сформованого на основі вивчення статистичних матеріалів переліку показників, що відповідають індикаторам обсягу та віддачі інвестицій в реальний сектор національної економіки, а також індикаторам їхньої зміни, який включає: обсяги інвестицій в реальний сектор національної економіки загалом та за видами економічної діяльності; величину прибутку на гривню інвестицій у реальному секторі загалом та за видами економічної діяльності; індекс зміни обсягів інвестицій у реальний сектор національної економіки загалом та за видами економічної діяльності; індекс зміни прибутку на гривню інвестицій у реальному секторі загалом та за видами економічної діяльності.

На основі обробки результатів опитування було встановлено, що більшість експертів (85%) вказала на можливість використання запропонованого переліку показників у поданому вигляді. Таким чином було сформовано систему показників, що відповідають індикаторам інвестицій в реальний сектор національної економіки.

Наступний блок передбачає здійснення розрахунку показників за індикаторами оцінки. При цьому на основі аналітичного підходу відбувається розрахунок показників за статичними індикаторами з використанням статистичного методу та динамічними індикаторами з використанням індексного методу.

Таблиця 3

Оцінка експертами переліків показників, призначених для оцінки результатів функціонування реального сектору

Вимога до побудови системи показників	Оцінка відповідності цій вимозі		
	Перелік уніфікованих показників	Перелік диференційованих показників	Поєднання уніфікованих та диференційованих показників
Обмежена кількість показників	4,6	4,9	2,8
Всебічна характеристика функціонування реального сектору	4,5	2,5	4,8
Можливість здійснення комплексної оцінки з урахуванням ступеня узгодженості показників	4,9	2,6	3,8
Відображення показниками лише суттєвих характеристик	4,7	3,5	3,9
Вимірність показників	5	5	5
Достатня точність показників	4,8	3,8	4
Можливість достовірної оцінки	4,7	3,7	4
Доступність даних для обчислення показників	5	5	5
Прикладний характер	4,8	3,8	4
Підконтрольність показників	4,5	4,5	4,5
Можливість врахування статичного і динамічного аспектів	5	5	5
Середня оцінка відповідності вимогам	4,8	4,0	4,2

Джерело: побудовано автором

Четвертий етап передбачає розрахунок значень статичних та динамічних індикаторів оцінки та їх зведення в інтегральний індикатор. Саме на цьому етапі використовується індикативний підхід, що передбачає застосування методів нормалізації та агрегування значень показників. Одним із найпоширеніших методів нормалізації є метод, що ґрунтується на застосуванні психофізичної шкали Харрінгтона [8, с. 147–154], яка встановлює відповідність між якісною оцінкою параметра та його кількісним значенням.

Нормовані значення показників зводяться за методом середньої арифметичної простої. Таким чином визначаються в межах індикативного оцінювання результатів функціонування реального сектору: значення індикатора рівня результатів функціонування за видами діяльності та за реальним сектором загалом; значення індикатора зміни результатів функціонування за видами діяльності та за реальним сектором загалом.

У межах індикативного оцінювання інвестицій в реальний сектор за аналогічною методикою визначаються значення індикаторів обсягів інвестицій та віддачі від їх-

нього використання; значення індикаторів зміни обсягів інвестицій та віддачі від їхнього використання.

На основі отриманих значень індикаторів визначається інтегральний індикатор результатів функціонування реального сектору та інтегральний індикатор інвестицій у реальний сектор. Для цього пропонується застосовувати середньоарифметичну просту.

Останній блок передбачає здійснення інтерпретації значень інтегральних індикаторів результатів функціонування реального сектору та інвестицій в реальний сектор. Здійснювати таку інтерпретацію пропонується з урахуванням шкали Харрінгтона. Її використання є законотвірним, адже саме функція Харрінгтона лежала в основі нормалізації показників за індикаторами оцінки.

Висновки. Таким чином, сформовано методичний інструментарій індикативного оцінювання, що є підґрунтям для проведення оцінювання інвестицій в реальний сектор та результатів функціонування реального сектору, що дає змогу сформувати базу для розроблення управлінських ініціатив проактивного характеру за видами економічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Дворяшина Н.С. Інвестиції – основа соціального і економічного розвитку України // Науковий вісник. 2008. № 6. С. 263–267.
2. Диба Л. Інвестиції як важлива складова економічного добробуту держави / Л. Диба. URL: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2010_14/Diba.pdf.
3. Коваль Л.І. Інвестиції – роль і значущість для України // Економіка, фінанси і право. 2010. № 3. С. 56–59.
4. Онікієнко С.В. Інвестиційна діяльність: від емпіричного сприйняття до категоріального відображення / С. Онікієнко // Ринок цінних паперів України. 2011. № 3–4. С. 61–66.
5. Погасій С.О. Інвестиційний менеджмент (в прикладах і завданнях) : навч. посіб. / С.О. Погасій, О.В. Познякова, Ю.В. Краснокутська. Х.: ХНАМГ, 2009. 337 с.
6. Поліщук О.А. Роль інвестицій у підвищенні ефективності національної економіки / О.А. Поліщук, Я.В. Видай. URL: http://www.rusnauka.com/32_PVMN_2011/Economics/4_95705.doc.htm.
7. Череп А.В. Інвестиційна діяльність України: стан та шляхи активізації / А.В. Череп, Г.І. Рурк // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2011. № 3. С. 48–52.
8. Шутяк Ю.В. Використання функції бажаності для оцінки економічної безпеки підприємства / Ю.В. Шутяк // Наукові студії. Випуск 7. С.147–154.

ФОРМИРОВАНИЕ МЕТОДИЧЕСКОГО ИНСТРУМЕНТАРИЯ ИНДИКАТИВНОГО ОЦЕНИВАНИЯ КАК ОСНОВЫ ДЛЯ УПРАВЛЕНИЯ ИНВЕСТИЦИЯМИ В РЕАЛЬНЫЙ СЕКТОР

Аннотация. Статья посвящена формированию методического инструментария индикативной оценки как основы для управления инвестициями в реальный сектор. Установлено, что управление инвестициями в реальный сектор должен основываться на тщательной оценке инвестиций в реальный сектор и результатов его функционирования. Определены индикаторы инвестиций и результатов функционирования реального сектора. Определен порядок расчета показателей по индикаторам оценки. Рассмотрены подходы и методы, которые должны применяться на каждом блоке методического инструментария индикативного оценивания.

Ключевые слова: реальный сектор, управление, инвестиции, индикатор, индикативное оценивание.

FORMATION OF THE METHODOLOGICAL TOOLKIT OF INDICATIVE EVALUATION AS A BASIS FOR INVESTMENT MANAGEMENT IN THE REAL SECTOR

Summary. The article is devoted to the formation of methodical toolkit of indicative evaluation as a basis for investment management in the real sector. It has been established that investment management in the real sector should be based on a thorough evaluation of investments in the real sector and the results of its operation. Indicators of investment and results of functioning of the real sector are determined. The order of calculating the indicators according to the chosen indicators of estimation is determined. Approaches and methods to be applied at each block of methodical tools of indicative estimation are considered.

Key words: real sector, management, investments, indicator, indicative evaluation.